

Prof. zw. dr hab. Władysława Szulakiewicz

Toruń 28.11.2015 r.

Uniwersytet Mikołaja Kopernika

Katedra Historii Myśli Pedagogicznej

Ocena

dorobku naukowego, dydaktycznego i organizacyjnego

doktora Jarosława Horowskiego

/w związku z postępowaniem habilitacyjnym/

I. PODSTAWOWE INFORMACJE O DRODZE EDUKACYJNEJ I ZAWODOWEJ HABILITANTA

Habilitant jest magistrem teologii, Papieskiego Wydziału Teologicznego w Warszawie, Sekcja św. Jana Chrzciciela. Tytuł magistra uzyskał w 2000 roku, na podstawie pracy pt. *Miejsce rodziny w wychowaniu seksualnym młodzieży w świetle dokumentu Kongregacji Wychowania Katolickiego. Kierunki wychowania w dziedzinie miłości ludzkiej*. Promotorem pracy był ks. dr Jacek Szymański, recenzentem zaś ks. dr hab. Ireneusz Werbiński. Pięć lat później w 2005 roku uzyskał stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie pedagogiki, przedkładając rozprawę pt. *Tomistyczna pedagogika o. Jacka Woronieckiego w kontekście przemian społeczno-kulturowych w XX wieku*. Praca przygotowana pod kierunkiem ks. prof. dr hab. Jerzy Bagrowicza. Recenzentami w przewodzie byli: ks. dr hab. Marian Nowak, prof. KUL, ks. dr hab. Mirosław Mróz, prof. UMK. Ponadto w 2003 roku rozpoczął studia podyplomowe w zakresie teologii, na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, zakończone nadaniem dyplomu licencjata w zakresie teologii moralnej. Z informacji tych wynika, że droga dra J. Horowskiego do pedagogiki prowadziła od studiów teologicznych.

Dr Jarosław Horowski pracuje obecnie jako adiunkt na Wydziale Nauk Pedagogicznych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika. Pracę w UMK rozpoczął w 2005 roku, gdzie najpierw prowadził zajęcia zlecone, a po uzyskaniu stopnia doktora został zatrudniony na stanowisku adiunkta. W latach 2005-2012 związany był z Państwową Wyższą Szkołą Zawodową we Włocławku jako wykładowca. Poza tym doświadczenia pedagogiczne zdobywał jako nauczyciel religii, pracując w latach 1999-2007 w Zespole Szkół Technicznych we Włocławku, gdzie uzyskał stopień nauczyciela mianowanego.

II. OCENA DOROBKU NAUKOWEGO

Już na samym początku należy stwierdzić, że dorobek naukowy Habilitanta jest wystarczający, aby ubiegać się o stopień doktora habilitowanego.

Na dorobek pisarski Habilitanta po uzyskaniu stopnia doktora składa się: 1 monografia (wskazana jako najważniejsze osiągnięcie naukowe), 14 artykułów w czasopiśmie, 17 recenzji, 5 sprawozdań i 22 artykuły w pracach zbiorowych, a także 3 współredakcje prac zbiorowych. Należy zauważyć, że teksty (głównie w pracach zbiorowych) są wypowiedziami o różnej objętości, a tym samym o zróżnicowanej wartości poznawczej. W mojej opinii wśród 22 tekstów, 16 artykułów to wypowiedzi pogłębione, wskazujące nie tylko na ważność problemu, podstawy źródłowe, ale i jego rozwiązanie, 6 z nich ma charakter jedynie sygnalizujący zagadnienie i pełni funkcje zapowiedzi określonej tematyki, w której Autor wskazuje na znaczenia wybranego tematu. Nie oznacza to jednak, że teksty te nie mają wartości naukowej. Habilitant ma także w swym dorobku, o czym wspomniano, 3 współredakcje. Są to: *Areszt Śledczy w Toruniu. Historia i teraźniejszość*, red. A. Szatkowska, J. Horowski, Toruń 2014, ss. 308; „*Po życie sięgać nowe...*” *Teoria a praktyka edukacyjna*, red. M. M. Urlińska, A. Uniewska, J. Horowski, Toruń 2012, ss. 605; *Edukacyjny potencjał religii*, J. Bagrowicz, J. Horowski, Toruń 2012, ss. 451. Dwie pierwsze z nich stanowią rodzaj publikacji będącej dokumentacją spotkań naukowych takich jak: Zjazd Pedagogiczny, który odbył się w Toruniu w 2010 roku i symposium w 2014 roku z okazji 150-lecia

Aresztu Śledczego w Toruniu, których Habilitant był uczestnikiem i współorganizatorem.

W ocenie dorobku naukowego nie biorę pod uwagę publikacji pt. *Paedagogia perennis w dobie postmodernizmu. Wychowawcze koncepcje o. Jacka Woronieckiego a kultura przełomu XX i XXI wieku*. Toruń 2007. Wprawdzie książka ukazała się drukiem po uzyskaniu stopnia doktora, lecz jest to rozprawa doktorska.

Dr J. Horowski wyniki swoich badań publikuje m.in. w takich czasopiśmie jak: „Ateneum Kapłańskie”, „Acta Universitatis Nicolai Copernici – Pedagogika”, „Edukacja Dorosłych”, „Collectanea Theologica”, „Paedagogia Christiana”, „Kwartalnik Pedagogiczny”. Jednak większość artykułów i recenzji zamieszcza w czasopiśmie „Paedagogia Christiana”, którego jest sekretarzem.

Odnosząc się do problematyki podejmowanej przez Habilitanta należy stwierdzić, iż Jego opracowania lokują się w obszarze pedagogiki religii. W ostatnich latach Habilitant koncentruje się przede wszystkim na różnych aspektach wychowania moralnego. Autor analizuje wybrane koncepcje i prezentuje historię pedagogiki religii łącząc podmiotowo - przedmiotowy model badań nad myślą pedagogiczną. W swoich publikacjach podejmuje próby wprowadzenia do myśli pedagogicznej ważnych idei przedstawicieli tomizmu i neotomizmu. Czytni to odwołując się do wybranych kategorii. W prezentowanych opracowaniach, mam na myśli głównie artykuły, dokonuje uzasadnienia znaczenia takich kategorii w procesie wychowania jak: autonomia, nadzieja, wolność, roztropność, sens życia, czy podmiotowość. Zagadnienia te zostały przedstawione m.in. w następujących opracowaniach: *Nadzieja jako sprawność woli. O budzeniu i wychowaniu nadziei*, „Roczniki Pedagogiczny” 2012, nr 1, s. 21-36; *Wolność od autorytetu jako zabobon. Teleologia wychowania w zakresie autorytetu w świetle analiz Józefa Marii Bocheńskiego*, „Acta Universitatis Nicolai Copernici – Pedagogika”, 2009, t. 25, s. 29-46; *Roztropność – cnota w pedagogice zapoznana*, w: I. Jazukiewicz, E. Rojewska (red.), *Roztropność i cierpliwość jako sprawności moralne w wychowaniu*, Szczecin 2013, s. 109-13. *Podmiotowość w pedagogice*

chrześcijańskiej o inspiracji tomistycznej. „Paedagogia Christiana” 2009, nr 2, s. 63-78.

Od kilku lat przedmiotem zainteresowań Habilitanta stała się problematyka wychowania moralnego. Autor łączy w rozważaniach na ten temat filozoficzno-teologiczną perspektywę badań, prowadząc w ostatecznych konkluzjach do ukazania pedagogicznych aspektów wybranych teorii i ich znaczenia dla praktyki edukacyjnej. Zagadnienie wychowania moralnego znalazło odzwierciedlenie m.in. w takich publikacjach jak: *Sprawności czy kompetencje moralne?*, „Paedagogia Christiana” 2013, nr 1, s. 191-208; *Inicjacyjny charakter wychowania – próba rekonstrukcji idei w odwołaniu do myśli Karola Wojtyły*, w: A. Rynio, K. Braun, A. Lenzion, D. Opozda (red.), *Religijno-moralny wymiar rozwoju i wychowania*, Lublin 2012, s. 77-89; *Rola wiary w wychowaniu moralnym w świetle koncepcji wychowawczych o. Jacka Woronieckiego i filozofii o. Józefa Marii Bocheńskiego*, w: J. Bagrowicz, J. Horowski (red.), *Edukacyjny potencjał religii*, Toruń 2012, s. 133-161; *Alasdair MacIntyre czy Jacek Woroniecki? W poszukiwaniu teorii cnoty inspirującej dla pedagogiki*, w: I. Jazukiewicz, E. Kwiatkowska (red.), *Filozoficzny i teologiczny wymiar sprawności moralnych w wychowaniu*, Szczecin 2012, s. 121-154; *Dążenie do szczęścia jako zasada rozwoju moralnego w pedagogice tomistycznej*, w: E. Kowalska, P. Prüffer, M. Kowalski (red.), *Szczęście w wymiarze pedagogiczno-socjologicznym*, Kraków 2014, s. 39-54; *Włączenie w życie społeczne jako wymóg sprawiedliwości – w perspektywie rozwoju moralnego*, w: I. Jazukiewicz, E. Rojewska (red.), *Nadzieja i sprawiedliwość jako sprawności moralne w wychowaniu*, Szczecin 2014, s. 189-206.

III. OCENA NAJWAŻNIEJSZEGO OSIĄGNIĘCIA WSKAZANEGO PRZEZ HABILITANTA

Jako najważniejsze osiągnięcie Habilitant wskazuje pracę pt. *Wychowanie moralne według pedagogiki neotomistycznej*, Toruń 2015, która ukazała się w Wydawnictwie Naukowym Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Jednym z recenzentów wydawniczych publikacji był wybitny znawca i zasłużony badacz pedagogiki religii w Polsce ks. prof. Jerzy Bagrowicz.

Praca, jak stwierdza sam Autor we *Wprowadzeniu*, ma na celu „Prezentację wyników badań nad ujęciem wychowania moralnego w perspektywie preferowanej przez pedagogikę neotomistyczną” (s. 52). Publikacja *Wychowanie moralne* jest kontynuacją, a jednocześnie podsumowaniem pewnego etapu badań nad zagadnieniem wychowania moralnego, które Habilitant prowadzi od kilku lat. Nic więc dziwnego, że oparta została na solidnych podstawach źródłowych, wśród których dominują prace z zakresu pedagogiki religii i filozofii religii.

Monografię *Wychowanie moralne według pedagogiki neotomistycznej* tworzą trzy rozdziały, wprowadzenie i podsumowanie. We *Wprowadzeniu* Autor przedstawia teoretyczno-metodologiczne aspekty badań własnych i akcentuje kontrowersje dotyczące myśli neotomistycznej. Wskazuje też na bariery asymilacji tej myśli ze współczesną humanistyką, a tym samym teorią pedagogiczną. Uznając ograniczenia myśli wypracowanej przez tomistów, a zwłaszcza jej przedmiotową perspektywę spojrzenia na rzeczywistość, Autor przekonuje, że w koncepcji tej są ważne prawidłowości, które pozwalają na właściwą interpretację wychowania moralnego. Rozdział pierwszy pt. „Neotomistyczna myśl pedagogiczna w Polsce w perspektywie historycznej” (s. 57-139) stanowi wprowadzenie w prezentację neotomistycznej myśli pedagogicznej w Polsce. W nim omówione zostały cztery jego nurty oraz ich reprezentanci, mianowicie: neotomizm tradycyjny, neotomizm lowiański, neotomizm egzystencjalny i neotomizm transcendentálny. Istota wymienionych nurtów ukazana została przez wskazanie cech charakterystycznych poglądów takich myślicieli jak: Jacek Woroniecki, Konstanty Michalski, Andrzej Gmurowski, Feliks Wojciech Bednarski, Aleksander Usowicz, Kazimierz Kowalski, Piotr Chojnacki, Karol Górski, Mieczysław Gogacz, Karol Wojtyła. Najobszerniejszy, w opiniowanej pracy, rozdział drugi, pt. „Analiza wybranych ujęć wychowania moralnego w myśli neotomistycznej” (s. 141-293) jest omówieniem pięciu koncepcji wychowania moralnego, których twórcami są wybrani jej przedstawiciele. Autor rozpoczyna od zapoznania czytelnika z koncepcją cnót moralnych o. J. Woronieckiego i ich roli w wychowaniu moralnym, następnie ukazuje projekt cnót heroiczych ks. K. Michalskiego i ich znaczenie w rozwoju moralnym człowieka. W dalszej refleksji Autor wydobywa

idee wychowania moralnego z myśli J. Maritaina, M. Gogacza i K. Wojtyły. Trzeci rozdział został zatytułowany „Wychowanie moralne według pedagogiki neotomistycznej- próba syntezy” (s. 295-381). W nim została podjęta próba stworzenia wizji wychowania moralnego zaproponowanego przez wymienionych wcześniej twórców. Habilitant sprowadza ową koncepcję do trzech aspektów, a mianowicie: założeń pedagogiki neotomistycznej, teleologii wychowania i czynników warunkujących rozwój moralny człowieka. Wychodząc w tworzeniu tej syntezy od omówienia najważniejszych założeń pedagogiki neotomistycznej, podkreśla przede wszystkim jej antropologiczne, etyczne i epistemologiczne podstawy. Natomiast na teleologię wychowania moralnego neotomistów, według dra J. Horowskiego, składają się: poznanie rzeczywistości, budowanie relacji z Bogiem i wolność. Zdaniem Habilitanta, w analizowanych propozycjach ich twórcy przyjmują, że rozwojowi moralnego człowieka, sprzyjają m.in. takie czynniki jak: podmiotowość, relacje międzyosobowe, relacje z Bogiem i rozwój intelektualny, który decyduje o poznaniu rzeczywistości.

W ostatnim fragmencie pracy, noszącym tytuł „Zamiast zakończenia. Pedagogika neotomistyczna jako droga poznawania wychowania moralnego” (s. 383- 391), Autor przekonuje o znaczeniu refleksji neotomistycznej w pedagogice, a zwłaszcza w wychowaniu moralnym oraz wskazuje na konieczność dalszych badań, które doprowadziłyby do powstania syntezy na ten temat. Formuluje także dalsze pytania badawcze, które jak dotąd nie były przedmiotem analiz pedagogów religii.

Podsumowując uwagi na temat wartości naukowej publikacji Habilitanta stwierdzam, że Jego dorobek pisarski zasługuje na pozytywną ocenę. Publikacje dra J. Horowskiego ukazują nie tylko źródła pedagogiki religii, ale różne jej tendencje rozwojowe i znaczenie dla nauk o wychowaniu. Są zazwyczaj oparte na dobrych podstawach źródłowych z zakresu pedagogiki religii i filozofii religii. Nie mniej jednak, jako historyk wychowania, sądzę, że w dalszych badaniach nad pedagogiką religii, których potrzebę widzi sam Habilitant, warto rozszerzyć podstawy źródłowe planowanych opracowań o publikacje z historii pedagogiki.

W mojej ocenie na korzyść Habilitanta odczytuję także to, iż posługuje się różnymi formami wypowiedzi. Wśród form pisarskich, które wykorzystuje Habilitant są zarówno prace zwarte, artykuły, sprawozdania, redakcje i recenzje. Szczególnie cieszy przygotowanie wielu recenzji prac ważnych z zakresu pedagogiki religii. Ten przejaw aktywności naukowej jest przykładem starannego zapoznania się ze stanem badań w danym obszarze naukowym i wyrazem szacunku do dotychczasowego dorobku innych badaczy. Wartość refleksji pedagogicznej dra J. Horowskiego wynika także z faktu, iż w swych rozważaniach wskazuje On na pedagogiczne implikacje swoich badań. Habilitant ma świadomość, że badania naukowe mają służyć praktyce pedagogicznej. Słusznie w swoich pracach wychodzi z założenia, że nie tylko ważny jest punkt wyjścia rozważań teoretycznych, ale również konsekwencje dla praktyki pedagogicznej.

IV. OCENA DOROBKU NAUKOWEGO DRA J. HOROWSKIEGO WEDŁUG KRYTERIÓW ROZPORZĄDZENIE MINISTRA NAUKI I SZKOLNICTWA WYŻSZEGO Z DNIA 1 WRZEŚNIA 2011 R. W SPRAWIE KRYTERIÓW OCENY OSIĄGNIĘĆ OSOBY UBIEGAJĄCEJ SIĘ O NADANIE STOPNIA DOKTORA HABILITOWANEGO

Uwzględniając szczegółowe kryteria dotyczące oceny dorobku naukowego, w myśl art. 16 obowiązującej Ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym, § 4, w odniesieniu do dorobku dr J. Horowskiego ocena ta przedstawia się następująco:

1. Autorstwo monografii: 1
2. Autorstwo opracowań w czasopismach znajdujących się na liście European Reference Index for the Humanities (ERIH): 4
3. Sumaryczny impact factor wg listy Journal Citation Reports (JCR): 0.
4. Liczba cytowani publikacji według bazy Web of Science (WoS): 5 (Google Scholar).
5. Indeks Hirscha wg bazy Web of Science (WoS): 2 (Google Scholar).

6. Kierowanie międzynarodowymi i krajowymi projektami badawczymi oraz udział w takich projektach: brak.

7. Międzynarodowe i krajowe nagrody za działalność naukową albo artystyczną: brak.

8. Udział w międzynarodowych i krajowych konferencjach naukowych:
26

Habilitant uczestniczył czynnie w 26 konferencjach naukowych wygłaszając referaty. Były to m.in. spotkania naukowe organizowane przez następujące uczelnie: Katolicki Uniwersytet Lubelski, Uniwersytet Szczeciński, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski, Uniwersytet Mikołaja Kopernika, Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy. Dr J. Horowski brał udział w konferencjach i warsztatach organizowanych przez Zespół Pedagogiki Chrześcijańskiej przy KNP oraz Polskie Towarzystwo Pedagogiki Filozoficznej im. B. Trentowskiego. Ponadto w 2010 roku uczestniczył w polsko-niemieckim Kongresie Pedagogiki Religii w Olsztynie, który poświęcony był tematyce *Aktualnych problemów badawczych polskiej i niemieckiej pedagogiki religii*.

V. OCENA DOROBKU DYDAKTYCZNEGO I POPULARYZATORSKIEGO ORAZ WSPÓŁPRACY MIĘDZYNARODOWEJ - § 5 obowiązującej ustawy

1. Uczestnictwo w programach europejskich oraz innych programach międzynarodowych i krajowych: 1

Międzynarodowy Program: „Uczenie się przez całe życie”, finansowany z funduszy Unii Europejskiej za pośrednictwem Narodowej Agencji Programu – Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji; 17-20.03.2014. Była to, jak zostało podane w Autoreferacie, wizyta studyjna dla specjalistów edukacji ogólnej i zawodowej, organizowana przez: SustEd – Sustainability Education, Brewery House, PE9 3TA Stamford. Temat spotkania: *Guidance for sustainable, ethical lifestyle and career choices*.

2. Udział w komitetach organizacyjnych międzynarodowych i krajowych konferencji naukowych: 3
  - VII Zjazd Pedagogiczny PTP: „Po życie sięgać nowe...” Teoria a praktyka edukacyjna, 2010, Toruń, sekretarz komitetu programowego, członek komitetu organizacyjnego.
  - III Międzynarodowy Kongres Religioznawczy: Religie i religijność w świecie współczesnym, 2011, Toruń, współorganizator sesji tematycznej i jej sekretarz.
  - Symposium nt. Areszt Śledczy w Toruniu. Historia i teraźniejszość, 2014, Toruń.
3. Otrzymane nagrody i wyróżnienia: 1
  - Zespołowe wyróżnienie Rektora Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu za osiągnięcia uzyskane w dziedzinie organizacyjnej (praca w redakcji czasopisma „Paedagogia Christiana”) - 2013 rok.
4. Udział w konsorcjach i sieciach badawczych: brak.
5. Kierowanie projektami realizowanymi we współpracy z naukowcami z innych ośrodków polskich i zagranicznych oraz we współpracy z przedsiębiorcami: brak.
6. Udział w komitetach redakcyjnych i radach naukowych czasopism: 1
  - Habilitant pełni funkcje sekretarza czasopisma „Paedagogia Christiana” od 2007 roku. Czasopismo wydawane jest przez Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu i znajduje się na liście czasopism punktowanych.
7. Członkostwo w międzynarodowych i krajowych organizacjach oraz towarzystwach naukowych: 2
  - Zespół Pedagogiki Chrześcijańskiej pod patronatem Komitetu Nauk Pedagogicznych Polskiej Akademii Nauk. od 2008 roku. sekretarz Zespołu.
  - Polskie Towarzystwo Pedagogiki Filozoficznej im. B. Trentowskiego. od 2008 roku, członek.
8. Osiągnięcia dydaktyczne i w zakresie popularyzacji nauki lub sztuki:

- Habilitant podaje w Autoreferacie, iż w okresie pracy na UMK przygotował i realizował m.in. takie autorskie programy zajęć jak: Wybrane zagadnienia z aksjologii wychowania, Etyka dla pedagoga, Współczesne problemy filozoficzno-etyczne, Instytucjonalne formy opieki, Instytucje opiekuńczo-wychowawcze, Antropologiczne elementy filozofii człowieka, Edukacja religijna, Działalność edukacyjna instytucji, Wychowanie w kulturze judeochrześcijańskiej.

9. Opieka naukowa nad studentami

- Dr J. Horowski jest opiekunem Studenckiego Koła Naukowego Pedagogów, działającego na Wydziale Nauk Pedagogicznych UMK, w latach 2010-2015. Koło skupia w zależności od roku akademickiego od 50-100 studentów, działających w 10 sekcjach.

- Habilitant w ramach prowadzonych zajęć dydaktycznych nawiązał współpracę z instytucjami opiekuńczo-wychowawczymi i resocjalizacyjnymi takimi jak: Areszt Śledczy w Toruniu, Zakład Karny we Włocławku, Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy we Włocławku, Schronisko dla Bezdomnych we Włocławku, Integracyjny Dom Dziecka „Paulinka” we Włocławku, Świetlica „Zapiecek” Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie we Włocławku, Dom Dziecka nr 2 w. Oratorium. Stowarzyszenie Opieki nad Dziećmi Opuszczonymi w Toruniu, Centrum „Caritas” w Toruniu. Podejmując współpracę z tymi instytucjami organizuje wizyty studyjne studentów.

10. Opieka naukowa nad doktorantami w charakterze opiekuna naukowego lub promotora pomocniczego: brak.

11. Staże w zagranicznych i krajowych ośrodkach naukowych lub akademickich: 1

- Habilitant podaje, że odbył semestralne stypendium, Universität Augsburg, 2005 (marzec-lipiec) przyznane przez Diecezję w Augsburgu, studium w zakresie pedagogiki chrześcijańskiej. Należy zauważyć, że znaczna część stypendium przypada na okres przed uzyskaniem stopnia doktora, gdyż dr J. Horowski uzyskał stopień doktora 17 maja 2005 roku.

12. Wykonane ekspertyzy lub inne opracowania na zamówienie: brak.
13. Udział w zespołach eksperckich i konkursowych: brak.
14. Recenzowanie projektów międzynarodowych i krajowych: brak.
15. Recenzowanie publikacji w czasopiśmie międzynarodowych i krajowych: 1
  - Roczniki Pedagogiczne (KUL), 2014, nr 1, recenzja dwóch artykułów.

Inne osiągnięcia:

- Habilitant współpracuje jako wolontariusz z Integracyjnym Domem Dziecka „Paulina” oraz Świetlicą Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie „Zapiecek” we Włocławku. W ramach współpracy organizuje wycieczki turystyczno-krajoznawcze prowadzące przez parki narodowe oraz interesujące turystycznie regiony Polski, a także jednodniowe wyjazdy za granicę (do Niemiec, Czech i na Słowację). W sumie Habilitant przygotował i poprowadził, jak podaje w Autoreferacie, ponad 20 wycieczek.
- Dr J. Horowski jest członkiem Komisji ds. Kształcenia Wydziału Nauk Pedagogicznych UMK (od 15.10.2013 r.), a w roku akademickim 2012/2013, uczestniczył w pracach wydziałowego zespołu, przygotowującego nowy program nauczania, zgodny z Krajowymi Ramami Kwalifikacji dla kierunku pedagogika.

Podsumowując informacje o działalności dydaktycznej i popularyzatorskiej oraz organizacyjnej należy docenić znaczącą aktywność Habilitanta w dziedzinie organizacyjno- naukowej. Dr J. Horowski jest znany z aktywności na rzecz Wydziału Nauk Pedagogicznych UMK jako sekretarz czasopisma „Paedagogia Christiana”, opiekun studenckiego Koła Naukowego Pedagogów, a w środowisku ogólnopolskim jako członek i sekretarz Zespół Pedagogiki Chrześcijańskiej działającego przy Komitecie Nauk Pedagogicznych Polskiej Akademii Nauk. Podkreślić także warto, że Habilitant łączy opiekę naukową nad studentami z działalnością dydaktyczną.

Konkluzja

Po zapoznaniu się z dorobkiem naukowym, dydaktyczno - organizacyjnym i popularyzatorskim Habilitanta stwierdzam, że spełnia On większość ważnych kryteriów, zawartych w „Rozporządzeniu MNiSW z dnia 1 września 2011r. w sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego, dlatego popieram wniosek o nadanie doktorowi Jarosławowi Horowskiemu stopnia doktora habilitowanego w zakresie nauk społecznych.

Osulakiewicz